२१०६

जा.क्र.जमाअ/४८२१/२०१२.
जिल्हा न्यायायलय, गडचिरोली.
दिनांक :२९ नोव्हेंबर, २०१२.

प्रति,

मा.कार्यासन अधिकारी,
विधी व न्याय विभाग,
मंत्रालय, मुंबई - ४०० ०३२.

विषय :- माहितीचा अधिकार अधिनियम २००५, १७ बाबीवरील माहिती अद्ययावत करणे.

संदर्भ :-१) विधी व न्याा विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे पत्र क्र.केंमाअ २०१२/प्र.क्र.११/का.७, दि. १९ नोव्हेंबर, २०१२.
२) विधी व न्याय विभाग, मंत्रालय, मुंबई यांचे पत्र क्र. संकीर्ण २०१२/सं.क्र.१०१२/का.२१, दि. १६ जुलै, २०१२.

मा. महोदय,

उपरोक्त संदर्भांकिंत विषयान्वये आपणास कळविण्यात येते की, जिल्हा न्यायालय, गडचिरोली या कार्यालयाचे पत्र क्र. जनमाअ/गड/८१७/०९, दि.२६/०२/०९ अन्वये नागरिकांची सनद ही http://court.mah.nic.in या वेबसाईटवर प्रसिध्द करण्यात आली होती. व त्यात अंशत: बदल करुन ती पुन्हा संदर्भ क्र.२ नुसार जमाअ/३४६२/१२, दि.२९/०८/२०१२ ला वेबसाईटवर प्रसिध्द करण्यात आली आहे. त्याची प्रत आपलेकडे माहितीस्तव पाठविण्यात येत आहे.

तसेच यानंतर या कार्यालयाकडे कोणत्याही नागरिकाने सदर सनदेची मागणी केल्यास त्यांना उपलब्ध करुन देण्यात येईल.

करिता माहितीस्तव सादर.

आपला विश्वासु,

प्र. प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधिश,
गडचिरोली.

-: नागरिकांची सनद :-

२६ ऑगस्ट, १९८२ रोजी चंद्रपूर जिल्हयातून वेगळा झालेला गडचिरोली जिल्हा हा महाराष्ट्रामध्ये आदिवासी व नक्षलग्रस्त म्हणून प्रसिध्द आहे. याचे भौगोलीक क्षेत्रफळ १४,९१,५००/- हेक्टर आहे. गडचिरोली जिल्हयामध्ये छत्तीसगड, आंध्रप्रदेश आणि महाराष्ट्र या तिनही राज्यांच्या सीमा सोमनूर येथे मिळतात. या जिल्ह्यात वैनगंगा, प्राणहिता, गोदावरी, इंद्रावती यासारख्या प्रमुख नद्या वाहतात. तसेच पर्वतरांगा व वनसंपत्ती व लोखंड, चुनखडी, तांबे, दगडी कोळसा, बांबू, तेंदूपत्ता व अनेक खनिज संपत्तीनी संपन्न असलेला हा जिल्हा आहे.

या जिल्ह्यात कोसा उत्पादनासाठी आरमोरी हे गांव प्रसिध्द आहे तसेच अनेक निसर्गरम्य ठिकाणे व तिर्थस्थळे आहेत त्यात चामोर्शी जवळील वैनगंगा नदीच्या काठावरील मार्कंडा तर सिरोंचा जवळ प्राणहिता या नदीच्या काठावरील कालेश्वर मंदिर प्रसिध्द आहे.

१) जिल्हा व सत्र न्यायालय, गडचिरोली हे दिनांक ०३/०७/२००४ पासून अस्तित्वात आले. त्यापूर्वी गडचिरोली जिल्हा हा चंद्रपूर जिल्ह्याशी संलग्न होता त्यामुळे गडचिरोली जिल्ह्याची प्रशासकीय कामे चंद्रपूर जिल्हा न्यायालयातून होत होती. दिनांक ०३/०७/२००४ पासून जिल्हा न्यायालय हे स्वतंत्ररित्या काम करीत आहे. जिल्हा न्यायालय हे उच्च न्यायालय तथा विधी व न्याय विभागाच्या मार्गदर्शनानुसार तसेच निर्देशानुसार काम करते, गडचिरोली येथे सध्या खालील न्यायालय कार्यरत आहेत.

१) प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायालय, गडचिरोली.
२) जिल्हा न्यायालय - १ तथा अपर सत्र न्यायालय, गडचिरोली
३) मुख्य न्यायदंडाधिकारी, गडचिरोली
४) दिवाणी न्यायाधिश (वरिष्ठ स्तर), गडचिरोली.
५) सहदिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर), गडचिरोली.
६) व्दितीय सहदिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर) तथा न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, गडचिरोली.
७) तृतीय सहदिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर) तथा न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, गडचिरोली.
८) दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर)तथा न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, आरमोरी.
९) दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर)तथा न्यायदंडाधिकारी,प्रथम श्रेणी,देसाईगंज, (वडसा).

१०) दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर) तथा न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, कुरखेडा.

११) दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर)तथा न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, धानोरा.

१२) दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर)तथा न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, चामोर्शी.

१३) दिवाणी न्यायाधिश(कनिष्ठ स्तर)तथा न्यायदंडाधिकारी,प्रथम श्रेणी,अहेरी.

१४) दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर)तथा न्यायदंडाधिकारी, प्रथम श्रेणी, सिरोंचा.

एकूण १२ तहसिल पैकी गडचिरोली व्यतिरिक्त एकूण सात तालुक्याच्या ठिकाणी कनिष्ठ न्यायालये सध्या कार्यरत आहेत.

२) प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधिश, हे गडचिरोली जिल्ह्यांचे प्रमुख न्यायाधिश, असून जिल्ह्यातील सर्व न्यायालयांचे न्यायीक व प्रशासकीय प्रमुख म्हणून कामकाज पाहतात व इतर कनिष्ठ न्यायालये त्यांच्या अधिपत्याखाली कामे करतात.

फौजदारी प्रकरणांसाठी मुख्य न्यायदंडाधिकारी हे जिल्हयाच्या ठिकाणी प्रमुख न्यायीक अधिकारी असून फौजदारी प्रकरणे ही त्यांचे न्यायालयात दाखल केली जातात व त्यानंतर क्रमवारीने प्रत्येक न्यायालयाकडे प्रकरणे वर्ग करण्यात येतात.

दिवाणी मामल्यांसाठी दिवाणी न्यायाधिश (वरिष्ठ स्तर) हे जिल्हयाच्या ठिकाणी मुख्य न्यायीक अधिकारी असतात. दिवाणी प्रकरणे सुरुवातीला दिवाणी न्यायालय (वरिष्ठ स्तर) या न्यायालयात दाखल करण्यात येतात व त्यानंतर ती सहदिवाणी न्यायालय (कनिष्ठ स्तर) यांचेकडे क्रमवारीने पाठविण्यांत येतात. तालुका स्तरावरील फौजदारी व दिवाणी प्रकरणे दिवाणी न्यायालय (क.स्तर) तथा न्यायदंडाधिकारी प्रथम श्रेणी यांचे न्यायालयात दाखल केली जातात.

दिवाणी न्यायाधिश (कनिष्ठ स्तर) यांचेकडे रु. ५,००,०००/- (रु. पाच लाख) पर्यंतची दिवाणी दावे चालविण्याचे अधिकार असतात तर दिवाणी न्यायालय (वरिष्ठ स्तर) या न्यायालयात रुपये ५,००,०००/- च्या वरची प्रकरणे चालविण्यात येतात. तसेच दिवाणी न्यायालय (वरिष्ठ स्तर) या न्यायालयात शासनाविरुध्द दाखल केलेल्या भुसंपादनाच्या तसेच कामगारांसाठी नुकसान भरपाईची प्रकरणे तसेच हिंदु विवाह कायदा यासारखे विशेष कायद्या अंतर्गत प्रकरणे चालविल्या जातात.

कनिष्ठ न्यायालयात दिवाणी व फौजदारी मामल्यात निर्णय झाल्यानंतर त्यावरचे अपील जिल्हा न्यायालयात दाखल करण्यांत येते. तसेच काही भारतीय दंड विधान च्या कलम ३०२, ३७६ प्रमाणे खुन व बलात्काराची प्रकरणे कनिष्ठ

न्यायालयात दाखल केली जातात,त्यानंतर जिल्हा न्यायालयाकडे चालविण्यासाठी सुपूर्द केली जातात. मोटार अपघात तसेच विशेष कायद्याअंतर्गत जसे लाचलुचपत प्रतिबंधक कायदा, महाराष्ट्र विद्युत मंडळ, अनुसुचित जाती जमाती अत्याचार प्रतिबंधक कायदा तसेच निवडणुक याचीका जिल्हा विशेष न्यायालयात दाखल करण्यात येतात.

न्यायाधिशांना न्यायदान करतांना नेहमी दोनप्रकारे भुमिका बजवावी लागते. दिवाणी दाव्यांच्या वेळी त्यांना दिवाणी न्यायाधिश म्हणून संबोधले जाते तर फौजदारी गुन्हयांचे खटले निकालात काढतांना त्यांना न्यायदंडाधिकारी म्हणून काम करावे लागते.

उच्च न्यायालयाचे निर्देशान्वये जिल्हा न्यायाधिशांना तसेच तालुक्याच्या न्यायधिशांना खालील प्रमाणे अधिकार असतात.

अ.क्र.		दिवाणी	फौजदारी
१)	जिल्हा व सत्र न्यायाधिश	कनिष्ठ न्यायालयाच्या निर्णयावर झालेल्या १०,००,०००/-अपीलांची सुनावणी जिल्हा न्यायालयात चालते.	सत्र न्यायाधिशांना कोणतीही शिक्षा देता येते. परंतु मृत्युदंड दिल्यास उच्च न्यायालयात शिक्षा कायम होण्यासाठी प्रस्ताव पाठवावा लागतो.
२)	अपर जिल्हा व सत्र न्यायाधिश	कनिष्ठ न्यायालयाच्या निर्णयावर झालेल्या अपीलांची सुनावणी जिल्हा न्यायालयात चालते.	अतिरिक्त सत्र न्यायाधिश यांना मृत्यूदंडासह कोणतीही शिक्षा देण्याचे अधिकार असतात. परंतु मृत्युदंड दिल्यास उच्च न्यायालयात प्रस्ताव पाठवावा लागतो.
३)	मुख्य न्यायदंडाधिकारी	-----	सर्व प्रकारची फौजदारी प्रकरणे प्रारंभी मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांचे न्यायालयात दाखल केली जातात. मुख्य न्यायदंडाधिकारी यांना सात वर्षापर्यंत सक्त मजुरीची शिक्षा व अमर्यादित दंड करण्याचे अधिकार असतात.

अ.क्र.		दिवाणी	फौजदारी
४)	दिवाणी न्यायाधिश (व.स्तर)	सर्व प्रकारची दिवाणी प्रकरणे प्रारंभी दिवाणी न्यायालय (वरिष्ठ स्तर)येथे दाखल करण्यात येतात. सर्व प्रकारची ५,००,०००/- रुपयाच्या वरचे दिवाणी दावे भुसंपादनाचे तसेच कामगारांना नुकसानभरपाई देण्याबाबतची प्रकरणे शासनाविरुध्द दाखल केलेली तसेच हिंदु विवाह विशेष कायदा,वारसान कायदा अंतर्गतची प्रकरणे चालविण्याचा अधिकार दिवाणी न्यायाधिश (वरिष्ठ स्तर) यांना असतो.	------
५)	दिवाणी न्यायाधिश (क. स्तर) तथा न्यायदंडाधिकारी प्रथम श्रेणी	५,००,०००/-पेक्षा कमी असलेली दिवाणी दावे चालविण्याचा अधिकार या न्यायालयाला असतो.	न्यायदंडाधिकारी प्रथम श्रेणी यांना ५,०००/- रुपये पर्यंत दंड व ३ वर्षापर्यंत सक्त मंजुरीची शिक्षा देण्याचा अधिकार असतो.

जिल्हा न्यायालयात प्रबंधकाचे एक पद असते. प्रबंधक हे जिल्हा न्यायाधिश व कर्मचा-यांच्या मधील दुवा असतो. तसेच अधिक्षकांची दोन पदे असलात. त्यात एक अधिक्षक (प्रशासन/वित्त) तर दुसरे अधिक्षक (न्यायीक) म्हणून काम पाहतात. अधिक्षक (प्रशा./वित्त) हे प्रशासन, आस्थापना वित्त व बांधकाम इत्यादी विभागाचे प्रमुख म्हणून काम पाहतात. तर अधिक्षक न्यायीक हे सांख्यिकी, निरिक्षण, अभिलेखागार व मोटार अपघात दावे या विभागाचे प्रमुख म्हणून काम पाहतात. प्रत्येक विभागासाठी एक सहाय्यक अधिक्षक, वरिष्ठ लिपीक व कनिष्ठ लिपीक, प्रमुख बेलीफ, शिपाई वर्ग अशा प्रकारे सर्व विभागामध्ये कर्मचा-यांची रचना केलेली असते. तसेच न्यायालयात पुरावा टंकलिखीत करण्याचे न्यायाधीशांनी दिलेले निर्णय टंकलिखीत करण्याचे काम लघुलेखकांकडे असते.

दिवाणी न्यायाधिश (वरिष्ठ स्तर) या न्यायालयात अधिक्षकाचे एक पद असते ते प्रशासकीय व न्यायीक विभागाचे काम पाहतात तसेच या न्यायालयात २ सहाय्यक अधिक्षक, वरिष्ठ लिपीक व कनिष्ठ लिपीक, मुख्य बेलीफ, बेलीफ, शिपाई अशी कर्मचा-यांची रचना असते तर तालुक्याच्या न्यायालयात एक सहाय्यक अधिक्षक, एक लघुलेखक, वरिष्ठ लिपीक व कनिष्ठ लिपीक आणि नोटीसांची तामीली करणारा बेलीफ वर्ग व शिपाई अशी रचना आहे.

.....५/-

न्यायालयातील कर्मचारी वर्ग हा न्यायाधिशांना न्यायालयातील प्रकरणांची दैनंदिन यादी तयार करणे, दिवाणी व फौजदारी प्रकरणे न्यायाधिशांसमोर ठेवणे, मराठी व इंग्रजी मधून साक्षदारांची बयाणे नोंदविणे. न्यायालयाच्या निर्देशानुसार समन्स वारंट काढणे व त्यांची तामीली बेलीफ मार्फत करणे. न्यायाधिशांनी उद्घोषित केलेले न्याय निर्णय, लघुलिपीमध्ये घेवून ते टंकलिखीत करुन देणे तसेच उच्च न्यायालयाच्या निर्देशाप्रमाणे प्रकरणांची अद्यावत ताळेबंद **(Balance Sheet)** ठेवणे तसेच निर्णीत अभिलेख नस्तीबध्द करुन अभिलेखागारात पाठविणे इत्यादी कामे करावी लागतात तसेच इतर कर्मचारी आस्थापनेवरील इतर प्रशासकीय कामे करतात.

३) दिवाणी व फौजदारी मामले न्यायालयात दाखल झाल्यापासून न्यायाधिश सदरचे मामले लवकरात लवकर निकाली काढण्याबाबत प्रयत्नशील असतात. तसेच वेळोवेळी उच्च न्यायालयाचे मार्गदर्शनानुसार (Special Drive) आयोजीत करुन त्यानुसार प्रकरणे निकालात काढली जातात.

४) प्रत्येक न्यायीक अधिका-यांना ठरवून दिलेल्या प्रमाणानुसार न्यायीक प्रकरणे निकाली काढणे आवश्यक असते. तसेच शासनाचे "मराठी भाषेचा वापर" हे धोरण गडचिरोली न्यायीक जिल्हयात राबविले जाते. न्यायदानाचे काम जास्तीत जास्त मराठीतून केल्या जाते.

तसेच कर्मचा-यांनाही त्यांच्या पदनिहाय कर्तव्यसुची तयार केलेली असते. त्यानुसार कर्तव्य पार पाडावे लागते.

५) न्यायीक अधिकारी व कर्मचारी हे त्यांचेकडे असलेले किंवा त्यांच्या नियंत्रणात असलेले किंवा त्यांची कर्तव्ये पार पाडण्यासाठी कायद्याची पुस्तके, दिवाणी प्रक्रीया संहिता, दिवाणी नियम पुस्तिका, फौजदारी प्रक्रीया संहिता, फौजदारी नियम पुस्तिका, महाराष्ट्र नागरी सेवा नियम तसेच आकस्मिक खर्च नियम, महाराष्ट्र कोषगार नियम तसेच शासनाचे तसेच वेळोवेळी येणा-या उच्च न्यायालयाच्या परिपत्रकाच्या आधारे कार्यालयीन कामकाज करण्यात येते.

६) न्यायालयामध्ये न्यायादानाचे काम हे प्रमुख असल्यामुळे दिवाणी व फौजदारी स्वरुपाचे मामले व त्यासबंधातील दस्तऐवज न्यायालयात असतात तसेच न्यायालयात काम करणा-या कर्मचा-यांचे वेतन तसेच इतर प्रशासकीय बाबी मधील दस्तऐवज कार्यालयात असतात.

....६/-

७) जिल्हा न्यायालय आपले धोरण तयार करण्याच्या किंवा त्यांची अंमलबजावणी करण्यासाठी सल्लागार समिती नेमलेली असते त्यामध्ये प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश हे अध्यक्ष असतात तर जिल्हा न्यायाधीश-१ व सत्र न्यायाधीश, मुख्य न्यायादंडाधिकारी, दिवाणी न्यायाधीश (वरिष्ठ स्तर) हे सदस्य असतात. ते कर्मचा-यांच्या नियुक्ती, पदोन्नती. आगावु वेतनवाढ, याबाबतील सर्वानुमते ठराव घेवुन प्रश्न निकालात काढतात.

तसेच कर्मचा-यांविरुध्द निवेदने किंवा तक्रार आली असल्यास त्यांचे निराकरण प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश करतात.

८) न्यायालयात येणा-या अशिक्षीत गरजु व्यक्तींना न्यायालयातील प्रक्रीयेचे ज्ञान असणे आवश्यक असते. तसेच आर्थिक दृष्ट्या कमकुवत असलेल्या व्यक्तीसाठी कायदे विषयक सहाय्य व सल्ला देण्याचे काम जिल्हा विधी सेवा प्राधीकरण करते. प्राधिकरणाचे सदस्य सचिव दिवाणी न्यायाधीश (वरिष्ठ स्तर) हे असतात तर अध्यक्ष प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधीश असतात.

जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणाचा स्वतंत्र कर्मचारी वर्ग अस्तित्वात असुन त्यामध्ये एक अधिक्षक, एक वरिष्ठ लिपीक व एक कनिष्ठ लिपीक तसेच दोन शिपाई कार्यरत आहेत.

जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणची मासिक सभा घेतली जाते यामध्ये जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणाचे अध्यक्ष, सदस्य सचिव तसेच, पोलीस अधिक्षक व जिल्हाधिकारी हे हजर असताल किंवा त्यांचे प्रतिनिधी त्यांचे गैरहजेरीत सभेमध्ये हजर राहतात. तसेच त्यामध्ये अशासकीय संस्थाचे सदस्य त्या त्या गावातील सन्माननिय नागरीक सभेला हजर राहतात. सदहु सभेमध्ये सामाजिक समस्यांबाबत चर्चा करण्यात येते तसेच त्या समस्यांच्या निराकरणाबाबतचे उपाय शोधले जातात.

जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणातर्फे निरनिराळे उपक्रम चालविले जातात. त्यामध्ये लोक न्यायालय, कार्यशाळा तसेच जनजागृतीसाठी शिबीराचे आयोजन केले जाते. त्यामध्ये कायदेतज्ञ निरनिराळ्या कायद्याबाबतची माहिती देतात. जिल्हा विधी सेवा प्राधिकरणातर्फे घेतल्या जाणा-या लोकन्यायालयामध्ये तडजोड होण्यासारखी दिवाणी व फौजदारी प्रकरणे ठेवली जातात. तसेच मोटार अपघाताची, बॅंकेची प्रकरणे किंवा किरकोळ गुन्ह्यातील प्रकरणे, तसेच पोटगीसंबधीची प्रकरणे ठेवली जातात व अशी प्रकरणे

लोकन्यायालयातील तीन सदस्यांच्या पॅनलसमोर ठेवली जातात त्यात एक न्यायाधीश, एक वकील, तसेच एक समाजसेवक यांचा समावेश असतो पॅनलवरील सदस्य हे दोन्ही बाजुचे म्हणणे ऐकून त्यांच्यामध्ये तडजोड घडवून आणतात व प्रकरणे निकाली काढतात. त्यामुळे पक्षकारांचा वेळ, पैसा तसेच त्यांचा मानसिक व शारिरिक त्रास वाचतो. पॅरालीगल प्रशिक्षण अंगणवाडीसेवीका तसेच इतर शासकीय विभागातील इच्छुक अधिकारी/कर्मचारी यांचेसाठी कायदेविषयक प्रशिक्षणाचा कार्यक्रम आयोजीत केला जातो.

जिल्हा न्यायालयामध्ये दाखल झालेल्या प्रलंबित प्रकरणांचा निपटारा करण्याकरीता मध्यस्थी केंद्र तथा समुपदेशन केंद्राची स्थापना केली आहे. त्यामध्ये जेष्ठ विधीज्ञ यांची मध्यस्थी म्हणून नियुक्ती केल्या जाते व जिल्हा स्तरावर तसेच तालुका न्यायालयात सुध्दा मध्यस्थी केंद्रातर्फे प्रकरणे तडजोडीने निकाली काढली जातात. तसेच वाद निवारण (केंद) (**Alternetue Dispute Act.**) ची स्थापना करण्यात आली आहे.

९) दिवाणी व फौजदारी नियमपुस्तिका तसेच उच्च न्यायालयाच्या निर्देशानुसार न्यायालयाचे कामकाज चालते.

१०) न्यायालयीन कर्मचा-यांना राज्य शासकिय कर्मचा-यांप्रमाणे वेतन देण्यात येते. तसेच पदमनाभन आयोगाच्या शिफारशीनसुार सर्व न्यायीक अधिका-यांना वेतन देण्यात येते.

तसेच न्यायीक अधिकारी/कर्मचारी यांचा सेवेत असतांना मृत्यू झाल्यास मृत्यू-नि-सेवा उपदान तसेच गटविमा योजनांचा तसेच लिंक इन्शुरन्स तसेच त्यांना इतर जसे भविष्य निर्वाह निधी, रजा रोखीकरण इत्यादी लाभ देण्यात येतात.

११) अधिकारी/कर्मचारी यांच्या वेतनावरील खर्चाचे तसेच इतर कार्यालयीन खर्चाचे वार्षीक अर्थसंकल्प तयार करण्यात येवून ते शासनाकडे पाठविल्या जाते ते मंजुर झाल्यानंतर, प्रत्येक तालुका स्तरावरील न्यायालयाकरीता त्यांच्या मागणी प्रमाणे पुरविण्यात येते.

१२) दंड रुपाने शासनाकडे जमा झालेल्या रकमांपैकी काही रक्कम संबंधीत जिल्ह्यातील ग्रामपंचायतीला त्यांच्या त्या ग्रामपंचायतीकडून दंड रुपाने जमा झालेल्या रकमेच्या प्रमाणात त्यांना अर्थसहाय्य पुरविण्यात येते. तसेच जिल्हा तसेच तालुका स्तरावरील वकील संघटनेच्या ग्रंथालयांना सहाय्यक अनुदान पुरविण्यात येते.

१३) प्रमुख जिल्हा न्यायाधीश हे न्यायालयातील वकिलांचे काम करणा-या कारकुनांचा त्यांच्या शैक्षणिक पात्रतेनुसार वकिलांचे कारकून म्हणुन परवाने देण्यात तसेच न्यायालयातील कामकाजाचा आढावा घेवून आवश्यकतेनुसार अर्जनविसांना परवाना देण्यात येतो.

१४) जिल्हा न्यायालयामध्ये संगणकीकरण झालेले असुन जनसामान्यांच्या माहितीसाठी सुविधा केंन्द्र स्थापन करण्यात आलेले आहे. त्यामध्ये दिवाणी तथा फौजदारी प्रकरणांबाबतची सर्व माहिती कोणत्याही वेळी प्राप्त होवू शकते. तसेच कार्यालयीन कामकाज संगणकावर केल्या जाते.

तसेच शासनानी किंवा उच्च न्यायालयाने वेळोवेळी मागीतलेली माहिती फॅक्सव्दारे किंवा ई-मेलव्दारे त्वरीत पुरविल्या जाते. तसेच आवश्यकता असल्यास व्हिडीओ कॉन्फरन्सव्दारे न्यायालयातील प्रकरणात साक्षदारांची साक्ष नोंदविली जाते. तसेच उच्च न्यायालयाशी महत्वाच्या बाबींवर व्हिडीओ कॉन्फरन्सव्दारे संवाद साधला जातो.

१५) केन्द्र शासनाचा माहितीचा अधिकार अधिनियम, २००५ मध्ये अंशतः बदल करुन उच्च न्यायालयाने जिल्हा न्यायालयाचा माहितीच्या अधिकाराचा कायदा-२००९ तयार केला आहे व त्यानुसार सदर अधिनियम जिल्हा न्यायालयाला लागु करण्यात आला आहे त्यामध्ये दिलेल्या निर्देशानुसार जिल्हा न्यायालयाने, प्रबंधक जिल्हा न्यायालय, गडचिरोली यांना "जन माहिती अधिकारी" तसेच अधिक्षक (वित्त/प्रशा.) व सहाय्यक अधिक्षक (अभिलेखागार) यांना "सहाय्यक जनमाहिती अधिकारी" म्हणून जिल्हा न्यायालयाचे आदेश क्रमांक बी-(४९)/प्रबंधक/११/२००७, दिनांक ०९ जानेवारी, २००७ अन्वये नेमणुक केली आहे.

सदर उच्च न्यायालयाचे जिल्हा न्यायालयाच्या माहितीच्या अधिकाराचये नियम-२००६ यामध्ये अंशतः सुधारणा करुन नवीन जिल्हा न्यायालयाचा माहितीच्या अधिकाराचे नियम-२००९ तयार केले आहेत.

तसेच अपीलीय प्राधिकारी म्हणुन मा. जिल्हा न्यायाधीश-१ व अप्पर सत्र न्यायाधीश, गडचिरोली यांची नियुक्ती जिल्हा न्यायालयाचे आदेश क्रमांक, बी-(४९)/प्रबंधक/६२४/२००९, दिनांक २० नोव्हेंबर,२००९ अन्वये केलेली आहे.

१) जनमाहिती अधिकारी	--	प्रबंधक जिल्हा न्यायालय, गडचिरोली.
२) सहाय्यक जनमाहिती अधिकारी	--	१) अधिक्षक (वित्त/प्रशा.) जिल्हा न्यायालय, गडचिरोली. २) सहाय्यक अधिक्षक (अभिलेखागार) जिल्हा न्यायालय, गडचिरोली.
३) अपीलीय प्राधिकारी	--	मा. जिल्हा न्यायाधीश-१ व अपर सत्र न्यायाधीश, गडचिरोली.

..९..

सदर महाराष्ट्र जिल्हा न्यायालयाचा माहितीच्या अधिकाराचा कायदा २००६ मध्ये सुधारणा करण्यात आल्या आहेत. सदर सुधारणा महाराष्ट्र शासन राजपत्र भाग चार-क दिनांक ०३/०९/२००९ मध्ये प्रकाशित करण्यात आल्या आहेत त्यानुसार सदर अर्जावर कार्यवाही करण्यात येते.

या विभागातील विविध विभागाकडे जनतेकडून माहितीचा अधिकार अधिनियमांतर्गत आलेल्या अर्जांना अधिनियमात विहित केलेल्या ३० दिवसाच्या मुदतीत माहिती अधिका-याकडून उत्तर पाठविले जाते. तसेच अपिलीय प्राधिका-याकडून या संबधातील अपीलांना विहीत ४५ दिवसात सुनावणी करुन उत्तर दिले जाते. तसेच कार्यालयातील कामकाजाच्या विलंबास प्रतिबंध करण्याबाबत शासनाने लागू केलेल्या अधिनियम, २००५ नुसार प्रकरणे विहीत कालावधीत निकाली काढण्याची जबाबदारी सर्व अधिकारी व कर्मचा-यांवर आहे. या संबंधात विववरणपत्र-१ सोबत जोडले आहे.

प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधिश,
गडचिरोली.

विवरणपत्र-१

नागरिकांची सनद (Citizen Charter)

कार्यालयाचे नाव	जनतेस देण्यात येणाऱ्या सेवा (स्तर नमुद करावा)	त्यासाठी कोणकोणत्या कागपत्रांची आवश्यकता आहे	सेवा देणारे अधिकारी (सेवानिहाय प्राधीकाऱ्यांचे नांव नमुद करावे)	सेवा पुरविण्यास लागणारा कालावधी (निर्धारीत असल्यास विहित/सर्वसाधारण)	अपील असल्यास अपिलीय प्राधिकारी आणि अपील करण्याचया विहित कालावधी	सेवा पुरविल्या न गेल्यास तक्रार (असल्यास) ती कोणाकडे करावयाची (पदनाम व पत्ता)
जिल्हा व सत्र न्यायालय, गडचिरोली	१) जनतेकडून माहितीच्या अधिकार अधिनियमांतर्गत आलेल्या अर्जांना उत्तरे. २) जनतेकडून माहितीच्या अधिकार अधिनियमांतर्गत आलेल्या अपीलांना उत्तरे.	१) सामान्य प्रशासन विभागाने विहित केलेल्या नमुन्यामध्ये अर्ज करावा. अर्जावर रु.१०/- चे कोर्ट फी स्टॅम्प तिकिट लावावे. २) दारिद्रय रेषेखालील असल्यास त्याबाबतचे प्रमाणपत्र जोडावे.	१) श्री. मु. सि. डांगे, (प्रशासन/वित्त) सहाय्यक जनमाहिती अधिकारी २) श्री.व्ही.बी. शिंदे, (अभिलेखागार) सहाय्यक जनमाहिती अधिकारी ३) सौ.अ.स.घरोटे, प्रबंधक/जनमाहिती अधिकारी ४)श्री. टि.एम.लालवानी, अपीलीय प्राधिकारी	१) माहिती अधिकाऱ्याकडे अर्ज प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासुन ३० दिवस सहाय्यक जनमाहिती अधिकाऱ्याकडे परस्पर अर्ज प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासुन ३५ दिवस. २) अपिलीय प्राधिकाऱ्याकडे अर्ज प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासुन ३० दिवस. ३) सर्वसाधारण ४५ दिवस.	१) अपिलीय प्राधिकाऱ्याकडे अर्ज प्राप्त झाल्याच्या दिनांकापासुन ३० दिवस उत्तर मिळाल्यापासुन ९० दिवसात मुख्य राज्य माहिती आयोग यांच्याकडे.	१) राज्य माहिती आयोग. २) प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधिश, गडचिरोली.

प्रमुख जिल्हा व सत्र न्यायाधिश,
गडचिरोली.